

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Διάλεξη 2

Ο Τέταρτος Αιώνας (302-395): Φλαβιανή (324-378) και Θεοδοσιανή (378-518)
Δυναστεία – Μέγας Κωνσταντίνος (324-337) και Μέγας Θεοδόσιος (378-395)

Νικόλαος Γ. Χαραλαμπόπουλος
Τμήμα Φιλολογίας

Σκοποί ενότητας

Βασικός σκοπός της δεύτερης διάλεξης είναι να εξοικειωθούν οι φοιτητές με τα σημαντικότερα ιστορικά γεγονότα του τετάρτου αιώνα: Φλαβιανή και Θεοδοσιανή Δυναστεία- Μέγας Κωνσταντίνος και Μέγας Θεοδόσιος.

Περιεχόμενα ενότητας

Τέταρτος αιώνας:

- Φλαβιανή Δυναστεία (324-378)
- Θεοδοσιανή Δυναστεία (378-518)
- Μέγας Κωνσταντίνος (324-337)
- Μέγας Θεοδόσιος (378-395).

Περιγραφή μαθήματος

Στη δεύτερη διάλεξη παρουσιάζονται σημαντικοί ιστορικοί σταθμοί του 4ου αιώνα. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζονται, ανάμεσα στα άλλα, η νομιμοποίηση του Χριστιανισμού από τον Μ. Κων/νο, η αναγόρευσή του σε επίσημη θρησκεία του κράτους από τον Μ. Θεοδόσιο και η ενδιάμεση αποτυχημένη απόπειρα του Ιουλιανού για την παλινόρθωση ενός συγκριτιστικού νεοπλατωνίζοντος παγανισμού.

ΑΨΙΔΑ ΜΕΓΑΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΣΤΗ ΡΩΜΗ

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:RomeConstantine%27sArch03.jpg>

ΚΕΦΑΛΗ ΜΕΓΑΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ (ΡΩΜΗ)

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:0_Constantinus_I_-_Palazzo_dei_Conservatori_\(2\).JPG](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:0_Constantinus_I_-_Palazzo_dei_Conservatori_(2).JPG)

Ἡ ἐν ΝΙΚΑΙΑΙᾳ ἁγία ΠΡΩΤΗ

ἡ ἁγία ΣΟΦΙΑ

Οἴκημενικὴ Σύνοδος

Ο Ἰσχυρὸς

Κωνσταντῖνος

Ο ἁριστικὸς ἄρσιος

Ἡ ἐν ΝΙΚΑΙΑΙᾳ
τῆς ΒΙΟΥΣΙΩΣ ἡ
Οἴκημενικὴ Σύνοδος
ἡ κατὰ τὴν ΠΡΩΤΗΝ
ἐκκλησίαν ἐπὶ Κωνσταντίνου
τοῦ βασιλέως.

ΚΑΙ ΔΟΓΜΑΤΙΣΜΟΙ
Τῶν κληρικῶν ἐκείνης
ἐκείνου ἀριστοῦ ἕως
τῆς οὐρανίας φωνῆς
ἐπιφανοῦς καὶ ἁγίας
ἐκκλησίας, οὐ βουλομένη
ἀποδοῦναι τῶν πατρῶν

Τέταρτος Αιώνας (302-395)

- **302.** Εκδίωξη των χριστιανών από το στρατό.
- **303.** Τα πρώτα διατάγματα διωγμών των χριστιανών από τον Διοκλητιανό.
- **305.** Παραιτούνται ο Διοκλητιανός και ο Μαξιμιανός.
- **306.** Μετά το θάνατο του Κωνσταντίνου Χλωρού στο Εβόρακο της Βρετανίας οι λεγεώνες που στάθμευαν στην περιοχή αναγορεύουν Αύγουστο το γιο του Κωνσταντίνου - Ο άγιος Αντώνιος οργανώνει τη μοναστική ζωή.
- **307.** Συμμαχία του Μαξεντίου και του Κωνσταντίνου - Ο Λικίνιος Αύγουστος στην Ανατολή.

Τέταρτος Αιώνας (302-395)

- **308.** Ο Μαξέντιος εναντίον του Μαξιμιανού και του Κωνσταντίνου.
- **310.** Ήττα και θάνατος του Μαξιμιανού.
- **311.** Εκδίδεται από τους συναυτοκράτορες Γαλέριο, Κωνσταντίνο και Λικίνιο έδικτο με το οποίο αναστέλλονται οι διωγμοί εναντίον των χριστιανών και επιτρέπεται η ελεύθερη άσκηση της χριστιανικής λατρείας.
- Πεθαίνει ο συναυτοκράτορας της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας Γαλέριος
- Ο Λικίνιος και ο Μαξιμίανος μοιράζονται τις κτήσεις του.

Τέταρτος Αιώνας (302-395)

- **312.** Νίκη του Κωνσταντίνου επί του Μαξεντίου κοντά στη Μιλβία γέφυρα του ποταμού Τίβερη (κοντά στη Ρώμη) – *Ἐν Τούτῳ Νίκα*
- **313.** “Διάταγμα των Μεδιολάνων” (αρχή της ανεξιθρησκίας μέσα στα όρια της αυτοκρατορίας).
- **314.** Σύγκρουση ανάμεσα στον Κωνσταντίνο και τον Λικίνιο.
- **318.** Ο Άρειος αρχίζει το κήρυγμά του - Νόμοι εναντίον της μαγείας.
- **321.** Η εκκλησία μπορεί να απελευθερώνει δούλους.
- **323.** Ο Άρειος καταδικάζεται και διώχεται από την Αλεξάνδρεια.

Τέταρτος Αιώνας (302-395) Δυναστεία Μ. Κωνσταντίνου (324-337)

- **324.** Μάχη της Αδριανούπολης και της Χρυσούπολης. Πεθαίνει ο Λικίνιος - Ο Μέγας Κωνσταντίνος μονοκράτορας.
- **324.** 18 Σεπτεμβρίου: Ο Κωνσταντίνος μετά την παραίτηση του Λικίνιου παραμένει πλέον μόνος αυτοκράτορας μέχρι το θάνατό του, στις 22 Μαΐου του 337
- 8 Νοεμβρίου: Τελετή θεμελίωσης της Κωνσταντινούπολης.
- **325.** Συνέρχεται στη Νίκαια της Βιθυνίας η Α' Οικουμενική Σύνοδος. Ασχολείται με το χριστολογικό θέμα και καταδικάζει τη διδασκαλία του Αρείου. Τέλος συντάσσει τα πρώτα επτά άρθρα του Συμβόλου της Πίστεως.

Τέταρτος Αιώνας (302-395) Δυναστεία Μ. Κωνσταντίνου (324-337)

- **327.** Η Αγία Ελένη ανακαλύπτει τον τάφο του Ιησού Χριστού και τον Τίμιο Σταυρό στην Ιερουσαλήμ.
- **328.** Ο Μέγας Αθανάσιος εκλέγεται πατριάρχης Αλεξάνδρειας - Πεθαίνει η αγία Ελένη, μητέρα του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Α'.
- **329.** Γεννιέται ο άγιος Γρηγόριος ο Ναζιανζηνός.
- **330.** *11 Μαΐου:* Εγκαίνια της Κωνσταντινούπολης.
- Πεθαίνει ο Ιάμβλιχος, νεοπλατωνικός φιλόσοφος με ιδιαίτερα μυστικιστικές αντιλήψεις.
- Γεννιέται ο άγιος Βασίλειος Καισάρειας.

Τέταρτος Αιώνας (302-395) Δυναστεία Μ. Κωνσταντίνου (324-337)

- **331.** Γεννιέται ο Ιουλιανός, γιος του Ιουλίου Κωνσταντίου, αδερφού του Μεγάλου Κωνσταντίνου και της Βασιλίνας.
- **332.** Ο αυτοκράτορας Κωνσταντίνος Α' χορηγεί δωρεάν σίτο στους κατοίκους της Κωνσταντινούπολης.
- **333.** Ο καίσαρας Κωνσταντίος εγκαθίσταται στην Αντιόχεια για να είναι δυνατή η αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του περσικού κινδύνου.
- **335.** Εγκαινιάζεται στην Ιερουσαλήμ ο Ναός της Αναστάσεως.

Τέταρτος Αιώνας (302-395) Δυναστεία Μ. Κωνσταντίνου (324-337)

- **336.** Πεθαίνει ο Άρειος.
- **337.** 22 Μαΐου: Πεθαίνει στην Κωνσταντινούπολη ο αυτοκράτορας Κωνσταντίνος Α'.
- 9 Σεπτεμβρίου: Ο Κωνσταντίνος ανακηρύσσεται αυτοκράτορας του Ανατολικού Ρωμαϊκού Κράτους, ενώ ο Κωνσταντίνος Β' του Δυτικού.
- Παραμένει στο θρόνο μέχρι τις 3 Νοεμβρίου του 361, οπότε πεθαίνει έπειτα από σύντομη ασθένεια σε ηλικία μόλις σαράντα ετών.

Τέταρτος Αιώνας (302-395)

- **340.** Ο Κώνστας σε μάχη που γίνεται στην Ακυληία της Ιταλίας νικά τον αδερφό του Κωνσταντίνο Β' και ανακηρύσσεται αυτοκράτορας του Δυτικού Ρωμαϊκού Κράτους.
- Ιδρύεται η πρώτη γυναικεία μονή - Ο Σαπώρ Β', βασιλιάς της Περσίας, διατάζει διωγμούς των χριστιανών του κράτους του.
- **341.** Απαγορεύονται οι θυσίες.
- **344.** Γεννιέται ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος.
- **347.** Γεννιέται στη Γαλικία της Ισπανίας ο Θεοδόσιος (Α').
- **348.** Γεννιέται ο άγιος Ιερώνυμος.

Τέταρτος Αιώνας (302-395)

- **354.** Γεννιέται ο άγιος Αυγουστίνος.
- Ο ρήτορας Λιβάνιος αρχίζει να διδάσκει στην Αντιόχεια. Ο Λιβάνιος διδάσκει τον Ιουλιανό, τον Μέγα Βασίλειο και τον Ιωάννη τον Χρυσόστομο.
- Γεννιέται στην Αντιόχεια ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος, γιος του Σεκούνδου και της Ανθούσας.
- **355.** Ο Ιουλιανός επισκέπτεται την Αθήνα, όπου μυείται στα Ελευσίνια Μυστήρια.
- Ο Κωνσταντίνος διατάζει το κλείσιμο των ειδωλολατρικών ναών.

Τέταρτος Αιώνας (302-395)

- **357.** Ο αυτοκράτορας Κωνσταντίνος αποφασίζει οι συγκλητικοί των επαρχιών Αχαΐας, Μακεδονίας και Δακίας να μετέχουν στη σύγκλητο της Κωνσταντινούπολης και όχι πλέον της Ρώμης.
- Σημαντική νίκη του Ιουλιανού στο Στρασβούργο εναντίον των Φράγκων και άλλων γερμανικών φύλων.
- **360.** Περίοδος ακμής του διάσημου στην εποχή του γιατρού Ορειβάσιου από την Κύπρο, που υπήρξε μαθητής του Ζήνωνα.

Τέταρτος Αιώνας (302-395)

- **361.** 3 Νοεμβρίου: Πεθαίνει ο αυτοκράτορας Κωνστάντιος. Ο Ιουλιανός ανακηρύσσεται αυτοκράτορας του ρωμαϊκού κράτους. Θα παραμείνει στο θρόνο μέχρι τις 26 Ιουνίου του 363.
- Ο Ιουλιανός με διάταγμά του ανοίγει και πάλι τους ειδωλολατρικούς ναούς.
- **362.** Ιούνιος: Με διάταγμα του Ιουλιανού αποτελεί πλέον κρατική αρμοδιότητα ο διορισμός των καθηγητών στις φιλοσοφικές σχολές, ενώ συγχρόνως απαγορεύεται η διδασκαλία στους χριστιανούς.

Τέταρτος Αιώνας (302-395)

- **363.** Ο Ιουλιανός απαγορεύει την τέλεση χριστιανικών κηδειών στη διάρκεια της ημέρας – Εκστρατεία εναντίον της Βαβυλώνας, υποχώρηση και θάνατος του Ιουλιανού (26 Ιουνίου).
- Ο Ιοβιανός ανακηρύσσεται αυτοκράτορας του ρωμαϊκού κράτους.
- **364.** 26 Φεβρουαρίου: Ο Βαλεντινιανός γίνεται αυτοκράτορας του ρωμαϊκού κράτους. Από τις 28 Μαρτίου είναι αυτοκράτορας μόνο του Δυτικού Ρωμαϊκού Κράτους.
- 28 Μαρτίου: Ο Ουάλης ανακηρύσσεται αυτοκράτορας του Ανατολικού Ρωμαϊκού Κράτους.

Τέταρτος Αιώνας (302-395)

- **367-370.** Ο αυτοκράτορας Ουάλης διευθύνει με επιτυχία τις επιχειρήσεις εναντίον των Γόθων στο σύνορο του Δούναβη.
- **370.** Ο Μέγας Βασίλειος εκλέγεται επίσκοπος Καισαρείας.
- **373.** Ο άγιος Αμβρόσιος γίνεται επίσκοπος Μεδιολάνων.
- **375.** Γεννιέται στην Κυρηναϊκή ο Συνέσιος, μετέπειτα επίσκοπος της κυρηναϊκής Πτολεμαΐδας, ο οποίος θα αναδειχθεί ως ο σπουδαιότερος νεοπλατωνικός φιλόσοφος της εποχής του.
- **376.** Καθιερώνεται στο ανατολικό τμήμα της αυτοκρατορίας ο εορτασμός των Χριστουγέννων στις 25 Δεκεμβρίου.

Τέταρτος Αιώνας (302-395) Δυναστεία Μ. Θεοδοσίου (378-395)

- **378.** 9 Αυγούστου: Ήττα των υπό τον αυτοκράτορα Ουάλη βυζαντινών στρατευμάτων από τους Γότθους κοντά στην Αδριανούπολη. Ο αυτοκράτορας σκοτώνεται στη διάρκεια της μάχης.
- **379.** 19 Ιανουαρίου: Ο Θεοδόσιος Α' ανακηρύσσεται αυτοκράτορας του Ανατολικού, 6 Σεπτεμβρίου του 394 όλου του κράτους. Θα παραμείνει στο θρόνο μέχρι τις 17 Ιανουαρίου του 395.
- Πεθαίνει ο άγιος Βασίλειος επίσκοπος Καισάρειας σε ηλικία 49 ετών.
- **380.** 27 Φεβρουαρίου: Με διάταγμα του αυτοκράτορα Θεοδοσίου Α' ο χριστιανισμός γίνεται επίσημη θρησκεία του κράτους.

Τέταρτος Αιώνας (302-395) Δυναστεία Μ. Θεοδοσίου (378-395)

- **381.** Συγκαλείται στην Κωνσταντινούπολη η Β' Οικουμενική Σύνοδος, η οποία καταδικάζει τον αρειανισμό. Η ίδια σύνοδος αποφασίζει την αναβάθμιση της επισκοπής Κωνσταντινουπόλεως σε πατριαρχείο.
- **382.** 3 Οκτωβρίου: Ο Θεοδόσιος συνάπτει συνθήκη ειρήνης με το Γότθο ηγεμόνα Φριτιγέρνη, με την οποία αποδέχεται την εγκατάσταση των Γότθων στην περιοχή μεταξύ του Δούναβη και του όρους Αίμου.
- **395.** 17 Ιανουαρίου: Ο Αρκάδιος ανακηρύσσεται αυτοκράτορας του Ανατολικού Ρωμαϊκού Κράτους - θα παραμείνει στο θρόνο μέχρι την 1η Μαΐου του 408.

Τέλος Ενότητας

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Νικόλαος Γ. Χαραλαμπόπουλος, Τίτλος μαθήματος: «Βυζαντινή Ιστορία. Διάλεξη 2: Ο Τέταρτος Αιώνας (302-395): Φλαβιανή (324-378) και Θεοδοσιανή (378-518) Δυναστεία – Μέγας Κωνσταντίνος (324-337) και Μέγας Θεοδόσιος (378-395).

Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<https://eclass.upatras.gr/courses/LIT1873/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Πατρών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

